

יולי - ספטמבר 2016 ■ מס' 118 שנה 25

דואים עולם

נושאון - ביטאון איל"ת - אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

עורך: יורם לוביאניקר עורך משנה: לורנס פישר

עורך גרפי: הדי אור

דוא"ל: noson.ed@gmail.com

בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506

Nos'on ISSN 0792-6448

תוכן העניינים:

עמ' 2	דבר העורך	
עמ' 3	תמרונים במלחמה	יונאס הלסטרום
עמ' 8	מזג האויר	ריינו היינו
עמ' 11	אננס – תצוגה במסגרת בודדת	פיליפ סטאגר
עמ' 14	חומת הגנה עשויה מים	יון דהיי
עמ' 16	מהחשבוניה עד לאינטרנט	וובה וגטר
עמ' 19	ההיסטוריה של טיפוס הרים	פטר סוהאדולץ'
עמ' 22	חומרים קרמיים	טום פורטונטו
עמ' 25	סיפורי מעטפות	יצחק ברק
עמ' 28	תימאטיקה תחת הפטיש	
עמ' 31	הכה את המומחה	
עמ' 32	דיווח על האסיפה השנתית	

ועד האגודה והפעילים:

יו"ר - יצחק ברק (השחר 34, ראשון לציון 75261, 054-5314568)
סגן יו"ר - מנחם לדור (ת.ד. 340, הר אדר 90836, 054-4825007)
מזכיר - יורם לוביאניקר (בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506, 054-5402723)
גזבר - שלמה וורגן (ת.ד. 2561, ראשון לציון 75124, 054-6855951)
חבר ועד - ד"ר יהושע מגר (מעלה גיא אוני 228, ראש פינה 12000, 052-8802725)
חבר ועד - לורנס פישר (054-7799297)
ועדת ביקורת - יוחנן מי-רז (יו"ר), אריה לביא, פאולו דואק.
עורכי נושאון - יורם לוביאניקר, לורנס פישר

שירותים לחברים: נושאון - ארבע פעמים בשנה, נושאונט - ארבע פעמים בשנה, נושאונצ'יק - 12 פעמים בשנה, מכירות פומביות, שירותי ספריה תימאטית, מפגשים, סמינרים והרצאות, צוות מומחים, "שבל" (ביטאון התאחדות בולאי ישראל).

דמי חבר (2016): מבוגר - 160 ₪, נוער - 80 ₪.

תאריך אחרון למשלוח חומר לחוברת הבאה: 15.9.2016

דבר העורך

שלום לכם,

נושאן יוצא לאור הפעם במתכונת חריגה: במקום להתמקד בנושא אחד ולכסות אותו ממגוון של נקודות מבט שונות החלטנו לפתוח צוהר לעולם הגדול. פנינו למספר אספנים ממדינות שונות וביקשנו מהם להביא בפני קוראינו את סיפורם האישי כאספנים וכמציגים. כדי להבטיח רמה בולאית הולמת פנינו רק למציגים ברמה הבינלאומית – חלקם בעלי מדליות זהב וחלקם בעלי מדליות צנועות יותר. מלכתחילה הצגנו שאלות זהות בפני כל הכותבים, אולם כל אחד מהמראיינים ענה בהתאם לסגנונו האישי. אנו מקווים שהצלחנו ליצור קולאז' של דעות ונקודות ראייה שונות. שימו לב שהדברים נכתבו עוד לפני התערוכה העולמית ניו יורק 2016.

לורנס פישר ליד התצוגה שלו בתערוכת ניו יורק 2016.

עורכי נושאן נימנו על קהל המבקרים בתערוכה בניו יורק, וסיכום של חוויות המבקרים ומסקנות "מקצועיות" יובא בגליון הקרוב של נושאנט. התמאטיקה הישראלית יוצגה בתערוכה על ידי ארבעה מציגים: **ד"ר יהושע מגר** הציג את האוסף שלו על תולדות עבודת האדמה במדור אלוף האלופים. **מנחם לדור ואריה לביא** זכו במדליות מוכספות,

בציון של 80 ו-83 בהתאמה. תוצאה זו גרמה לאריה אכזבה רבה (האוסף כבר זכה למדלית זהב בתל אביב 2013), אך יש לזכור כי הפעם מדובר בתחרות ברמה הגבוהה ביותר, מול מיטב האוספים בעולם. **לורנס פישר** זכה להישג נאה: מדליית זהב עם ציון של 92 נקודות בתוספת פרס מיוחד עבור הטיפול בנושא (ה-treatment). ברכות גם לחברת איל"ת **ברברה לוין**, אשר הציגה את אוסף האיטי שלה באגף תולדות הדואר, וזכתה למדליה מזהבת בציון של 83 נקודות.

ואם אנו כבר עוסקים בנושא של תערוכות בולים הרי שזה הזמן להזכיר כי באמצע נובמבר תיערך בירושלים תערוכת בולים לאומית בהשתתפות בינלאומית, על פי המסורת המקובלת אצלנו זה למעלה מעשור. המדינות שישתתפו הפעם כוללות את ארצות הברית, גרמניה ספרד והונגריה. פרטים נוספים – בגליון הבא.

קיץ נעים,
יורם ולורנס

תימרונים במלחמה יונאס הלסטרום, שבדיה

יונאס הלסטרום מרצה על הקשר בין תימאטיקה לתולדות הדואר –
שניים מענפי הבולאות בהם הוא מתמחה.

זהו כבוד גדול לראיין את **יונאס האסלטרומ**,
שופט תיאמטי בינלאומי ומי שהיה עד
לפני זמן קצר יושב הראש של הועדה
התימאטית של ה-FIP. האלסטרום הוא מציג
פעיל בשלוש קטגוריות שונות: תולדות הדואר,
דברי בולים וכמובן תימאטיקה, והוא זכה
במדליות זהב וזהב גדול בכל השלוש.
בתערוכה שהתקיימה בפריז בשנת 2010

הוכתר יונאס כאלוף אירופה לבולאות תימאטית עם התצוגה "ההיסטוריה של ספינות מפרש". התצוגה הנוכחית שלו "תמרונים במלחמה - בראי התיאוריות הבוחנות את אופיה של המלחמה" זכתה למדלית זהב בצירוף איחולי חבר השופטים בתערוכה האירופית בולגריה 2009.

מה היא התצוגה הנוכחית שלך?

התצוגה שלי על ספינות מפרש נכנסה להקפאה, ואין בכוונתי להציג אותה בשנים הקרובות. התצוגה כולה פורסמה בסדרת ספרי הזהב של בתי המכירות "קורניפילה" ו"קלר", כך שהיא מתועדת היטב וזמינה למעוניינים. כרגע אני מתמקד בתצוגה של אודות המלחמה ועל התימרונים שבה.

מדוע בחרת בנושא זה?

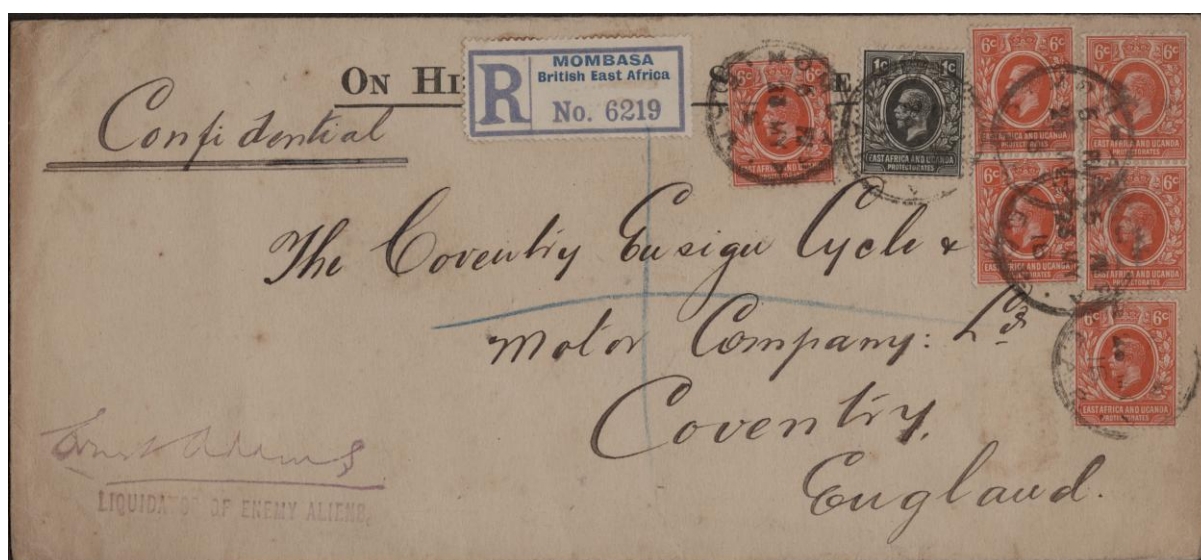
במשך 19 שנה שירתתי בצבא השוודי והגעתי לדרגת סגן אלוף. בשנת 2011 פרשתי מהצבא, לאחר שבתפקידי האחרון הייתי קצין האג"ם של חטיבת שריון. כבולאי התחלתי לפתח אוסף בנושא צבא כבר לפני עשרים שנה. הגישה שלי לאוסף מושפעת מהעניין שלי בתיאוריות הצבאיות בכלל, ובאלו של **קארל פון קלאוזביץ** בפרט.

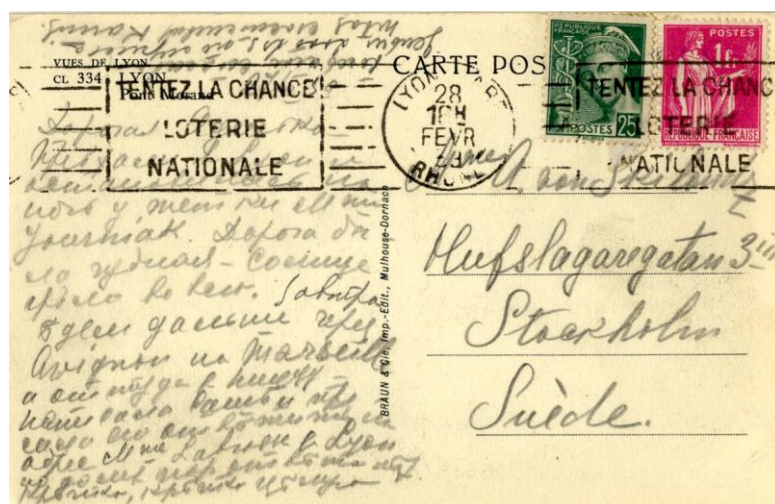
פון קלאוזביץ

פון קלאוזביץ היה קצין פרוסי אשר נטל חלק במלחמות כנגד צבא **נפולאיון**. הוא ניסה לפענח ולנתח את מהות המלחמה, כדי שמצביאים לעתיד יוכלו לנהל מלחמות בצורה אפקטיבית יותר ובכך להבטיח את נצחונם. בשנת 1834, שלוש שנים לאחר מותו, פרסמה אלמנתו את ספרו "על המלחמה", שהוא הספר החשוב ביותר שנכתב עד היום בנושא המלחמה.

מה עושה את עבודתו של פון קלאוזביץ למיוחדת כל כך? מומחים מצביעים על שיעור קומתו האינטלקטואלית של קלאוזביץ. הוא הניח שהבנה של מהותה של המלחמה תאפשר למנהיגי העתיד לנהל את מלחמותיהם בצורה נבונה יותר. עבורו זו הייתה מטרת חיבורו. קלאוזביץ הדגיש את תגובות הגומלין בין האלמנטים השונים המשפיעים על המלחמה. בפרט הוא התייחס ל"ערפל הקרב": דרגי הפיקוד מקבלים מידע חלקי, מפוקפק ולעיתים אף שגוי לחלוטין ממפקדי השדה, וזאת בשל ההתרגשות, חוסר ההבנה או הפחד האוחזים את המדווחים. במצב זה נדרשים המצביאים לקבל הכרעות מהירות בתנאים קשים. מכאן הוא הסיק כי לא ניתן לתאר את המלחמה רק באמצעות גרפים, מפות ושרטוטים גיאומטריים, אלא יש מקום גם לשיקולים פיכולוגיים כדי להבין כיצד מתקבלות ההחלטות.

מכתב רשום שנשלח ממומבסה (אז, מזרח אפריקה הבריטית) לאנגליה ב-23/5/1916, ועליו חותמת (בצד שמאל למטה) בדבר "חיסול מטוסי האוייב". חותמת זו – ובפרט הניסוח "חיסול" משמשים אותי להראות את עוצמת השנאה הרוכה במלחמה.

קלאוזביץ קבע כי אין שום פעילות אנושית אחרת הכרוכה במזל כמו המלחמה. חותמת תעמולה צרפתית משנות ה-30 של הגרלת הלוח.

האלמנט של ציות – מכשיר לביצוע המדיניות, הנקבע על פי תבונה בלבד. שלושת אלמנטים אלו – הכח המניע, המזל והתבונה – הם השילוש של קלאוזביץ.

קלאוזביץ טבע מטבעות לשון רבים, שהמפורסם שבהם הוא ש"המלחמה היא המשכה של המדיניות באמצעים אחרים". המלחמה, לפי דלקואזביץ, מונעת מאלימות קדמונית ואיבה, וניתן לראות במניעים אלו כוח טבעי עיוור. במלחמה היא משחק של מזל והסתברות, שבו יכולה רוח היצירה לבוא לידי ביטוי, ובו בזמן קיים

קלאוזביץ הציג התבוננות פילוסופית שיטתית לחשיבה הצבאית המערבית, אשר לה השלכות רבות עוצמה לא רק ביחס לניתוח ההיסטוריה אלא גם ביחס לניהול המדיניות, תכנון מבצעי והדרכה צבאית. הוא הסתמך על נסיונו האישי ועל מחקרים היסטוריים קודמים, בפרט אלו שנגעו לנפוליאון. הגישה ההיסטורית שלו באה לידי ביטוי כבר בהיותו בן 25: הוא ערך את המחקר המעמיק הראשון על מלחמת שלושים השנה – סדרה של מלחמות במרכז אירופה בין השנים 1618 ל-1648, שהיא אחד הסכסוכים הארוכים וההרסניים ביותר בהיסטוריה האירופית. הוא דחה את התפיסה שרווחה בעידן הנאורות, לפיה מלחמה הינה מאבק כיאוטי. במקום זאת הוא קובע כי מלחמה הינה תופעה פוליטית – חברתית. למחלמה יש מניעים ותוצאות מבחינה כלכלית, טכנולוגית חברתית ופסיכולוגית. ב"על המלחמה" הוא קובע כי כל המלחמות

הן סכום ההחלטות, הפעולות ותגובות הנגד במתקבלות במצב מסוכן של חוסר ודאות.

מתי אימצת גישה זו לאוסף שלך?

את הגישה הבסיסית גיבשתי לראשונה בסביבות 2007-8. כמובן, מאז אני משכלל ומשפר את התכנית.

ספר קצת על הפריטים המיוחדים באוסף שלך

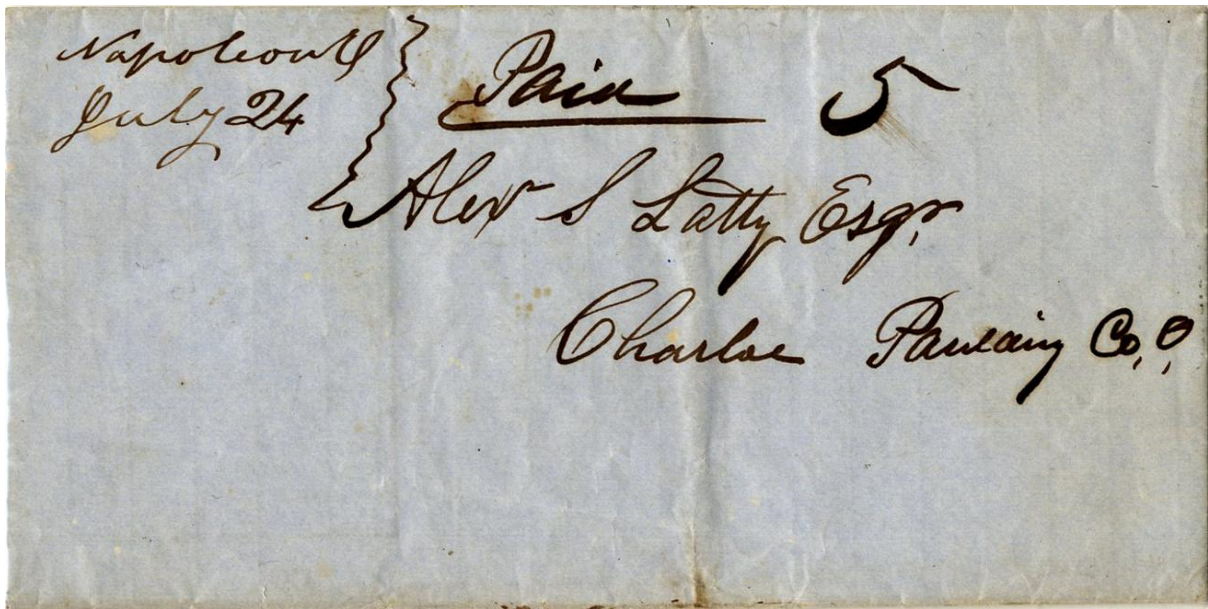
הפריט שאני גאה בו במיוחד הוא ציור האמן המקורי לבול הגרמני, המראה אל קארל פון קלאוזביץ במדי קצין פרוסי. הציור מבוסס על פורטריט אותו צייר **קארל וילהלם ואך** בשנת 1830. קלאוזביץ ותורתו חשובים מאוד בתצוגה שלי, כך שהפריט הזה הוא בעל חשיבות תימאטית גבוהה בצד איכותו הבולאית.

אני גאה במיוחד באופן שבו הצלחתי ללמוד פריטים מבחינה בולאית ומבחינת תולדות הדואר, ולשלב אותם בפיתוח של התצוגה שלי. הנה חותמת מפרידריכוואלדה משנת 1873. ישוב זה, הנמצא בדרום אוסטרליה נקרא על שם פרידריך הגדול. משרד הדואר שם נפתח בשנת 1867, ונסגר בשנת 1918, כאשר החוק

האוסטרלי חייב את לשנות את שמם של כל היישובים להם היה שם גרמני. מאז היישוב קרוי בשם טארנמה. משרד הדואר של פרידריכוואלדה שירת כ-20 משקי בית בסך הכל, והחותמת ממנו היא נדירה. בפרט נכון הדבר עבור החותמת הראשונה של הישוב, הנראית על גבי הבול.

הנה מכתב מקופל אשר נשלח מהעיירה נפוליאון שבאווהיו בתאריך 24/7/1847. הספרה 5 על גבי המעטפה מציינת את התעריף למשלוח דואר למרחק של עד 300 מייל. משרד הדואר של נפוליאון נפתח ב-1835, אבל בתקופה הפרה-פילטלית לא נעשה שימוש בחותמת – שם המקום פשוט נרשם בכתב יד על גבי המכתבים. זהו אחד מתוך שני מכתבים הידועים מהישוב בתקופה זו.

בתחילת המאה ה-17 עלה לשלטון בשוודיה המלך **גוסטב השני אדולף**, הידוע גם בשם הלטיני גוסטבוס אדולפוס. מלך זה הפך את למעצמה אירופאית, והוביל אותה בתקופת מלחמת שלושים השנה, בה עוצבה דמותה המדינית והדתית של היבשת.

גוסטב השני אדולף נחשב לאחד המצביאים החשובים בעולם. הוא הקים מכונה צבאית לתפארת, אשר צויידה בתחמושת איכותית. הצבא שלא אומן כראוי ונסמך על ארטילרית שדה יעילה. מאחורי כל אלו ניצבה ממשלה אפקטיבית, אשר השכילה להעמיד לרשות הצבא את המשאבים הכספיים הדרושים.

גוסטבוס אדולפוס נהרג בשנת 1632 בקרב ליצן. מותו הונצח על גבי סדרת בולים (בעיצוב אחיד) שוודית משנת 1932, אשר הונפקה במלאת 300 שנה למאורע. לכאורה יכולתי להציג את הבול הבלתי משומש במצב תמים. אולם במקרה זה אני מעדיף להציג את הבול על גבי פריט מיוחד במינו. זהו כרטיס חבילה עם ביול עליו ארבעה בולים בערך נקוב של 25 אורה ובול בערך נקוב של 90 אורה מתוך הסדרה, יחד עם בול של 120 אורה בעיצוב אחר. סך כל הביול הוא, איפוא, 310 אורה, שזה היה התעריף למשלוח חבילה במשקל של עד שני קילוגרם מגטבורג שבשוודיה עד לבלגיה בשנת 1933.

אני רואה מגמה רציפה של התקדמות בתצוגות תימאטיות מאז שנות העשרים של המאה הקודמת. התצוגות הראשונות הכילו בולים בלבד על גבי דפי אלבום מוכנים מראש. הנושאים בתצוגות מהדור הראשון כיסו נושאים רחבים מאוד, כגון היסטוריה או בעלי חיים. בשנות ה-50 ראינו את הדור השני של התצוגות: הנושאים לא השתנו הרבה, אבל רוב המציגים כבר הכינו דפים משל עצמם, עם כיתוב פרי עטם.

הבולאות התימאטית עשתה צעד עצום קדימה כאשר המציגים החלו להשתמש במגוון של פריטים בולאיים. במקביל גם הכיתובים השתפרו, והחלו לקיים מעין דיאלוג עם הפריטים הבולאיים. אני מגדיר את התקופה הזו כ"דור 3". בדור 3.5 של התצוגות התימאטיות כבר ראינו תצוגות המגיעות לרמה של זהב וזהב גדול בתערוכות בינלאומיות. הגיוון בחומר הבולאי השתפר, ולראשונה התמאטיקה זכתה למעמד ראוי בקרב ציבור הבולאים. בתקופה זו התחלנו לראות פריטים פרה-פילטליים מעולים בתצוגות התימאטיות, אשר זכו לתיאור מדויק. הדיאלוג הכתוב בין הפריטים לתמאטיקה השתפר מאוד.

כיום אנו עדים לדור הרביעי של התצוגות התימאטיות. תצוגות רבות כוללות חומר בולאי נדיר, המשולב בצורה מתוחכמת בתוך גישה (קונספט) מקורית ומעניינת. בולאות תימאטית בעיני היא קודם כל בולאות, ולכן יש חשיבות אדירה לפרטים. לדעתי תימאטיקה נשענת על שלוש עמודים – בולאות מסורתית, תולדות הדואר ודברי בולים (כלילים). נדמה לי שאחד החלקים בו התימאטיקאים עוד צריכים להשתפר הוא נושא הפרזנטציה של התצוגה.

מזג האויר ריינו היינו, פינלנד

מה נושא התצוגה שלך?

התצוגה עוקבת אחרי התפתחותן של הפעילויות האנושיות הקשורות במזג האויר. אני מתחיל באלים אשר האדם ייחס להם שליטה על מזג האויר ומסיים בתחזית מזג האויר המודרנית, המתבססת על טכנולוגיות מתקדמות. התצוגה גם "מסכה" את התמודדותו של האדם עם אסונות טבע הנגרמים על ידי מזג האויר.

במהלך סופת ציקלון שהתחוללה בשנת 1905 באיי קרולין הושמד המלאי של בולים בערך של 5 פפניג. כתוצאה מכך הודבקו על גבי גלויות בולים חצויים (bisect) של 10 פפניג.

איך הגעת לנושא זה?

אני מטאורולוג במקצועי ואיסוף בולים הוא תחביב ותיק שלי, כך שהשילוב בין השניים הוא טבעי מאוד עבורי. כשהתחלתי את לימודי המטאורולוגיה באוניברסיטה גיליתי שפריטים בולאיים הקשורים למזג האויר פשוט נופלים לידי כמעט בלי שאתכוון לכך.

ממתי אתה מציג את הנושא?

הצטרפתי לאגודה התימאטית בסוף שנות ה-80. במועד זה כבר הצבתי לעצמי למטרה להציג את האוסף שלי, ובשנת 1992 הגשמי מטרה זו כאשר הצגתי לראשונה ברמה הלאומית. בשנת 1997 הצגתי בתערוכת פאסיפיק '97 שהתקיימה בארצות הברית, וזו הייתה לי הפעם הראשונה בזירה הבינלאומית. מאז זכיתי מספר פעמים במדלית זהב, ופעם אחת (בשנת 2008) גם בזהב גדול.

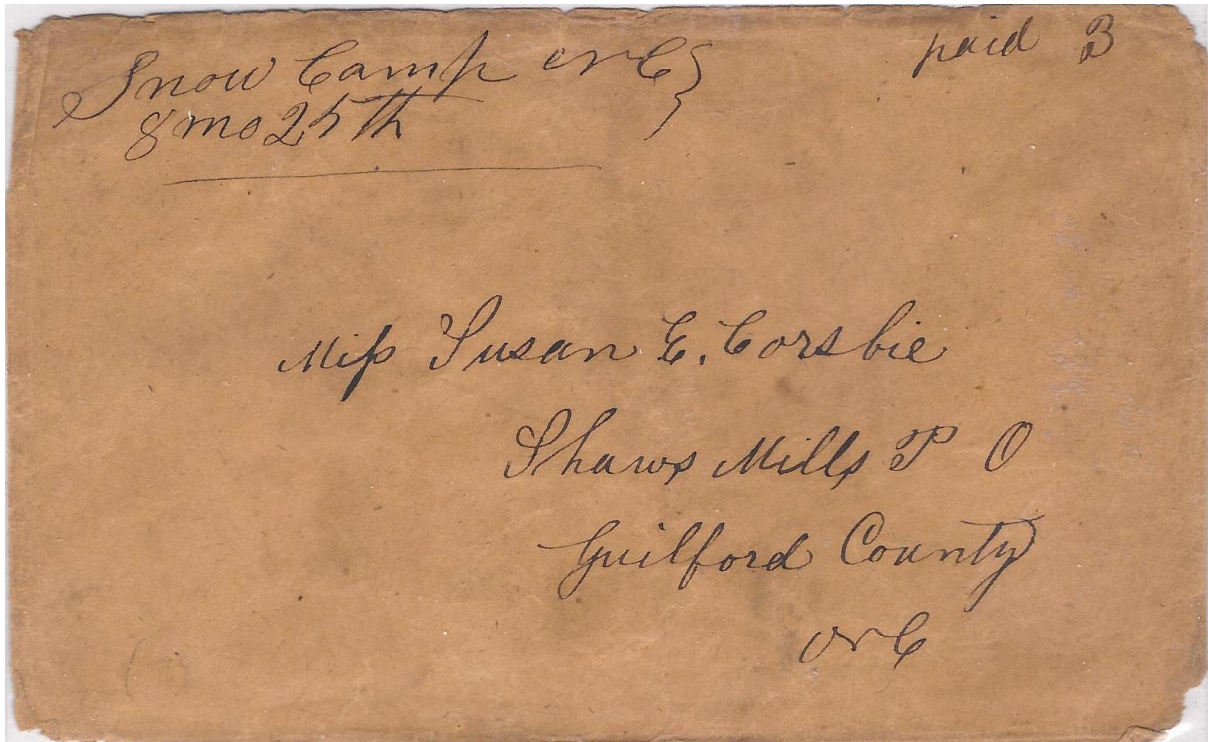
אילו שינויים אתה מתכנן בתצוגה שלך בעתיד?

על השאלה הזו קל לי לענות מתוך בחינה של הציונים אותם אני מקבל בתערוכות השונות. אני בעל מדלית זהב "חזקה", ומקבל בדרך כלל ציון של 93 נקודות, עם סטיה של נוקדה לכאן או לשם. עבור סעיף הטיפול בנושא (הכותרת, התכנית, הפיתוח והחדשנות) אני מקבל בדרך כלל 34 מתוך 35 נקודות אפשריות. מכאן שאינני רואה צורך לשנות את הקונספט שלי, ואינני מתכנן פרקים חדשים. כמובן שכל הזמן מתרחשים שינויים קלים בתכנית או בפיתוח, בהתאם להתפתחויות חדשות או פריטים חדשים שאני משיג.

חותמת מהיישוב בדורי באוסטרליה, אשר משמעות שמו היא "סופות חול". משרד דואר זה היה זעיר בגודלו, ונפתח בשנת 1927. החותמת היא משנת 1936, והיא המוקדמת ביותר הידועה כיום.

גם בסעיף המחקר האישי (התימאטי והבולאי) אני זוכה כמעט למלוא הנקודות – 29 מתוך 30. הפרזנטציה שלי היא טובה, ולרוב אני מקבל 4-5 נקודות. בסעיפים אלו אין לי כמעט איך להתקדם. לעומת זאת בסעיפי החומר הבולאי (כלומר הנדירות ומצב החומר) אני זוכה לרוב ל-26 נקודות מתוך 30, ובמקרה הטוב ל-27 נקודות. לכם המטרה העיקרית שלי היא להשיג פריטים נדירים יותר.

דוגמא לפריט טוב של תולדות הדואר מהאוסף שלי: האיזור הנקרא סנואו קמפ בצפון קרוליינה קיבל את שמו במהלך מלחמת העצמאות האמריקאית, כאשר חיילים חנו בו לאחר קרב גילפורד (1781) ונקלעו לסופת שלגים כבדה. לפנינו מכתב משוב זה (שמו מצויין בכתב יד בצד שמאל למעלה). התאריך הרשום הוא 25 בנובמבר (שנה לא מצויינת, אבל השימוש בכתב יד מעיד על כך שמדובר בשנות ה-50 של המאה ה-19). בצד ימין למעלה מצוין התעריף למשלוח – 3 סנט.

אני רוצה לציין שהתצוגה שלי כוללת כ-10 ציורי אמן מקוריים של בולים שהונפקו – פריטים שהם יחידים במינם בהגדרה. בנוסף יש לי פריטים איכותיים רבים מתחום תולדות הדואר, ואף על פי כן זו הנקודה בה אני צריך עוד להשתפר. צריך גם לזכור שהבולאות התימאטית מתקדמת כל הזמן, כך שמי שדורך במקום מגלה חיש מהר כי הוא נסוג לאחור.

תן, בבקשה, דוגמא לפריט חדשני
לאורך התצוגה כולה יש פריטים חדשניים רבים, כאלה שהקשר שלהם לנושא מזג האוויר אינו טריביאלי. אני מציג כאן דוגמא חביבה של שימוש בתשנית בולאית לצורך תימאטיץ לפנינו צמד בולים מטנגאניקה. בבול הימני יש תשנית, ופסגתו המושלגת

של הר הקלימנג'רו נמוכה יותר (ממש משמאל ללפיד האולימפי). לכאורה הבול לא שייך לנושא שלי, הרי שבזכות התשנית אני משתמש בו להראות את נושא הפשרת השלגים בשל התחממות כדור הארץ.

דוגמא שניה שאני רוצה להציג היא "מיני סיפור" על ענן אדום. כאן יש שילוב של שמו של המנהיג האינדיאני הדגול, יישוב זעיר של כ-1,000 תושבים ותופעת טבע צבעונית. הנה קטע מדף התצוגה שלי המביא את הסיפור הזה.

RED CLOUD: The origin of the name is given after the Sioux Indian chief Red Cloud (left), and the name refers to the way in which his scarlet-blanketed warriors formerly covered the hillsides like a red cloud.

לא קיבלת את נושאונט?

נושאונט, העיתון הבולאי המקוון הראשון בשפה העברית, מופץ ארבע פעמים בשנה. חברי איל"ת זכאים לקבל אותו ללא תשלום, אולם לצורך הפצת נושאונט אנו זקוקים לכתובת הדואר האלקטרוני (e-mail) שלכם. כתובתכם תשמש את ועד האגודה ואת העורכים לצרכי פעילות האגודה בלבד, ולא ייעשה בה כל שימוש אחר. פנו אלינו עוד היום לכתובת noson.ed@gmail.com, וגם אתם תקבלו את נושאונט. נשמח גם לשלוח לכם גליונות קודמים, על פי בקשה.

אננס – תצוגה במסגרת אחת פיליפ סטאגר, ארצות הברית

לפני כעשרים וחמש שנה החלטתי להכנס לתחום של תצוגות תימאטיות, משום ששתי התצוגות הקודמות שלי – "דואר הצפלינים" ו"קונטרסי בולים קנדיים", הגיעו לנקודת קיפאון. כדי להמשיך ולקדם תצוגות אלו נדרשתי להוציא סכומים בלתי סבירים מבחינתי. לעומת זאת, התמאטיקה נראתה לי כענף פשוט יחסית של הבולאות, וכזה שניתן להגיע בו לרמה גבוהה גם בתקציב מוגבל של גימלאי. זו הייתה, כמובן, טעות אבל אני לא מתחרט על ההחלטה שקיבלתי, משום שבולאות תימאטית סיפקה לי הנאה רבה.

מדוע תצוגה במסגרת בודדת?

תצוגות במסגרת בודדת הן פופולאריות מאוד בארצות הברית. התאחדות הבולים האמריקאית מקיימת תערוכה שנתית הנקראת אמריסטמפ אקספו, הכוללת אגף מיוחד לתצוגות במסגרת בודדת. בתערוכה השנה ישתתפו למעלה מ-70 תצוגות כאלה בתחרות!

תצוגות במסגרת בודדת הן אתגר מיוחד למציג, שנדרש לספר סיפור שלם ב-16 עמודי תצוגה

בלבד. עבור מציגים מתחילים זוהי משימה יותר קלה ופחות מטילת מורא מאשר תצוגה שלמה של חמש מסגרות. מבחינת הנושאים זהו עולם אחר: אני כמציג יכול ל"טפל" בנושא שהוא מצומצם מידי עבור תצוגה רגילה. מצד שני, עבור השופט יש כאן אתגר לא פשוט, משום שחלק מהנושאים הם צדדיים, והשופט יודע עליהם הרבה פחות מאשר הנושאים בהם אנו נתקלים בתצוגות של מסגרות רבות.

מדוע דווקא אננס?

אננס נראה לי נושא מעניין, כי ראיתי מטעי אננס בהוואי, ואחר כך גיליתי שמגדלים את הפרי האקזוטי הזה גם באיזור מגורי (סנט פיטרסבורג, פלורידה). עשיתי בדיקה מהירה ברשימות של האגודה התימאטית האמריקאית, וגיליתי שיש לא מעט בולי אננס. מכאן הסקתי שחייבים להיות גם פריטים בולאיים אחרים, כמו חותמות ביול או דברי בולים, הקשורים לנושא. מצד שני, ברור שאננס כנושא לא מצדיק תצוגה בהיקף מלא, כך שזו דוגמא קלאסית לנושא הולם לתצוגה במסגרת בודדת.

איך התפתחה התצוגה שלך?

במשך מספר שנים אספתי חומר, והופעת הבכורה של התצוגה שלי נערכה בשנת 2005. לשמחתי זכיתי במדלית זהב לאומית, כך שכנראה שעשיתי עבודה טובה. בשנים הבאות השגתי עוד פריטים טובים, ושילבתי אותם בתצוגה. לדעתי זה התחום העיקרי שבו השתפרתי. האוסף שלי הוצג גם ברמה הבינלאומית, שם זכיתי לסירוגין במדליות מזהב או זהב.

איך אתה מסביר את העליות והירידות?

כבר ציינתי שתצוגות במסגרת בודדת הן אתגר גם לשופטים, והתואה היא תנודות ברמת המדליה. צריך לדעת שבאגף של מסגרת בודדת יש מדליות זהב, מוזהב וכסף, אבל אין את דרגת הביניים "גדול" (למשל, אין מוזהב גדול). בנוסף, באגף של מסגרת בודדת ניצבות התצוגות התימאטיות בתחרות ישירה עם תצוגות קלאסיות או כאלה של תולדות הדואר. אני זוכר תערוכה אחת שבה התצוגה שלי ניצבה ליד תצוגה קלאסית חזקה עד למאוד, ואני בטוח שזה השפיע לרעה על התוצאה שלי. חשוב לי לציין כי לא הבחנתי ביחס שלילי כלי תצוגות במסגרת בודדת לעומת התצוגות המסורתיות של מספר מסגרות.

דבר בולים אוסטרלי משנת 1914, המראה כיצד האננס מוכנס לתיבות עץ.

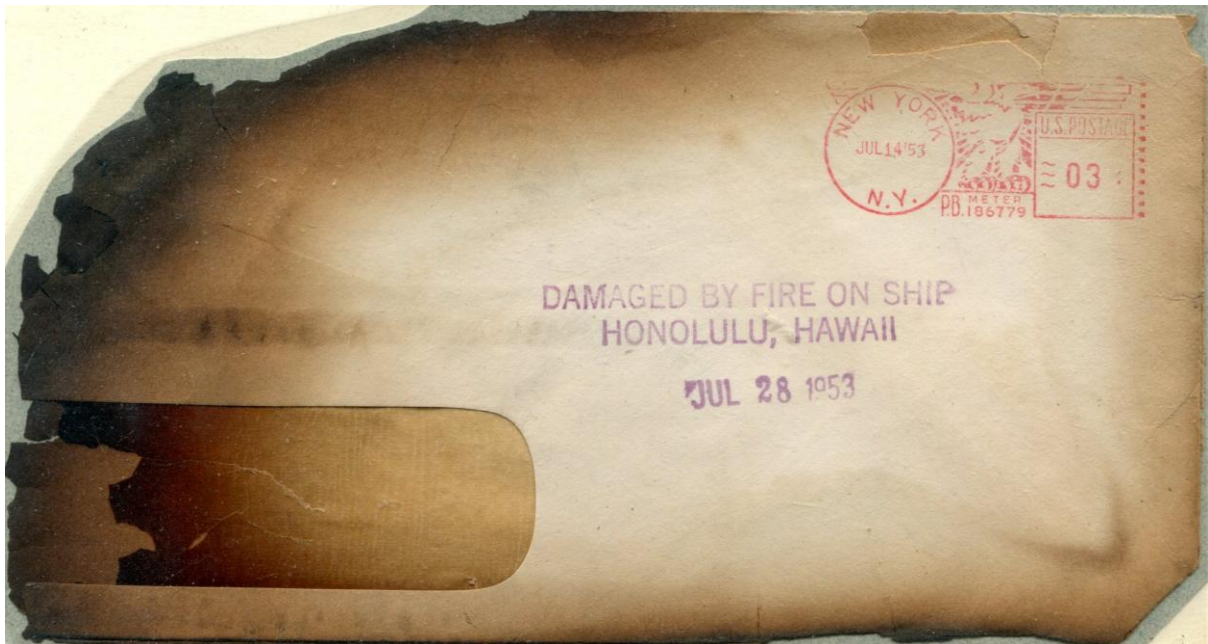
מה צופן בחובו העתידי לאננס שלך?

התצוגה שלי היא כיום בוגרת למדי. אני לא מכיר פריטים בעלי נדירות בולאית גדולה השייכים לנושא שלי, וגם אם אמצא אחד או שניים כאלה ספק אם זה ישנה את הציון שלי ביותר מאשר נקודה בודדת. בתערוכות לאומיות אני זוכה בעקביות בזהב, ופעם זכיתי גם במקום השני בבחירה לפרס התערוכה. הקורא הישראלי יכול לראות את התצוגה שלי (בגרסאות מעט ישנות שלה) באתר האינטרנט של התאחדות המציגים האמריקאית בכתובת www.aape.org או באתר אקספוננט www.japhila.cz.

מהו הפריט המרשים ביותר שלך?

הנה אחד הפריטים האהובים עלי במיוחד, אשר אינו כלול בגרסאות של התצוגה המצויות באינטרנט. זהו מכתב אשר נשלח מניו יורק ב-14 ביולי 1953, הגיע להוואי ושם נפגע בשריפה אשר פרצה על גבי דוברה ב-28 ביולי, כפי שמצוין בחותמת שעל

גבי המכתב. הדוברות בהוואי מעבירות מלבד דואר גם מטען בין האיים, אשר רובו ככולו תיבות עץ ובהן אננס, כפי שרואים בדבר הבולים האוסטרלי בעמוד הקודם.

מכתב שנפגע בשריפה שפרצה על גבי דוברת, ששימשה להעברת תיבות אננס ודואר. צילום צבעוני של פריט זה מופיע בשער האחורי הפנימי של גליון זה.

לסיכום, אני רוצה להמליץ לקורא להכנס לעולם של תצוגה במסגרת בודדת. זוהי דרך מעולה לחייה בולאית מעשירה ו"כייפית", בהוצאה כספית מוגבלת יחסית.

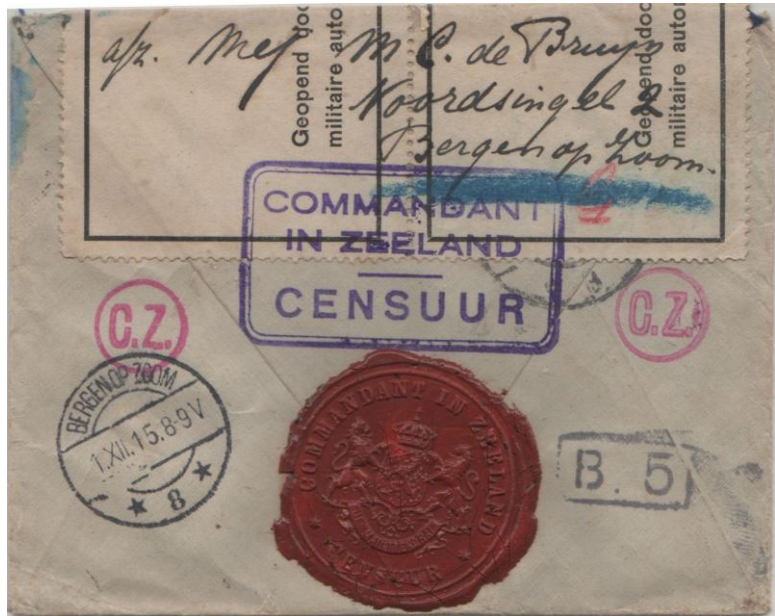
בקרו באתר האינטרנט שלנו בכתובת הזמנית
<http://ranb2000.wix.com/ayelet>
והציעו תכנים שיפורים ותכנים חדשים

הודעה על פטירה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של חבר איל"ת **יצחק און ז"ל**,
מראשוני החברים באיל"ת. חברי האגודה משתתפים בצער המשפחה.
יהא זכרו ברוך!

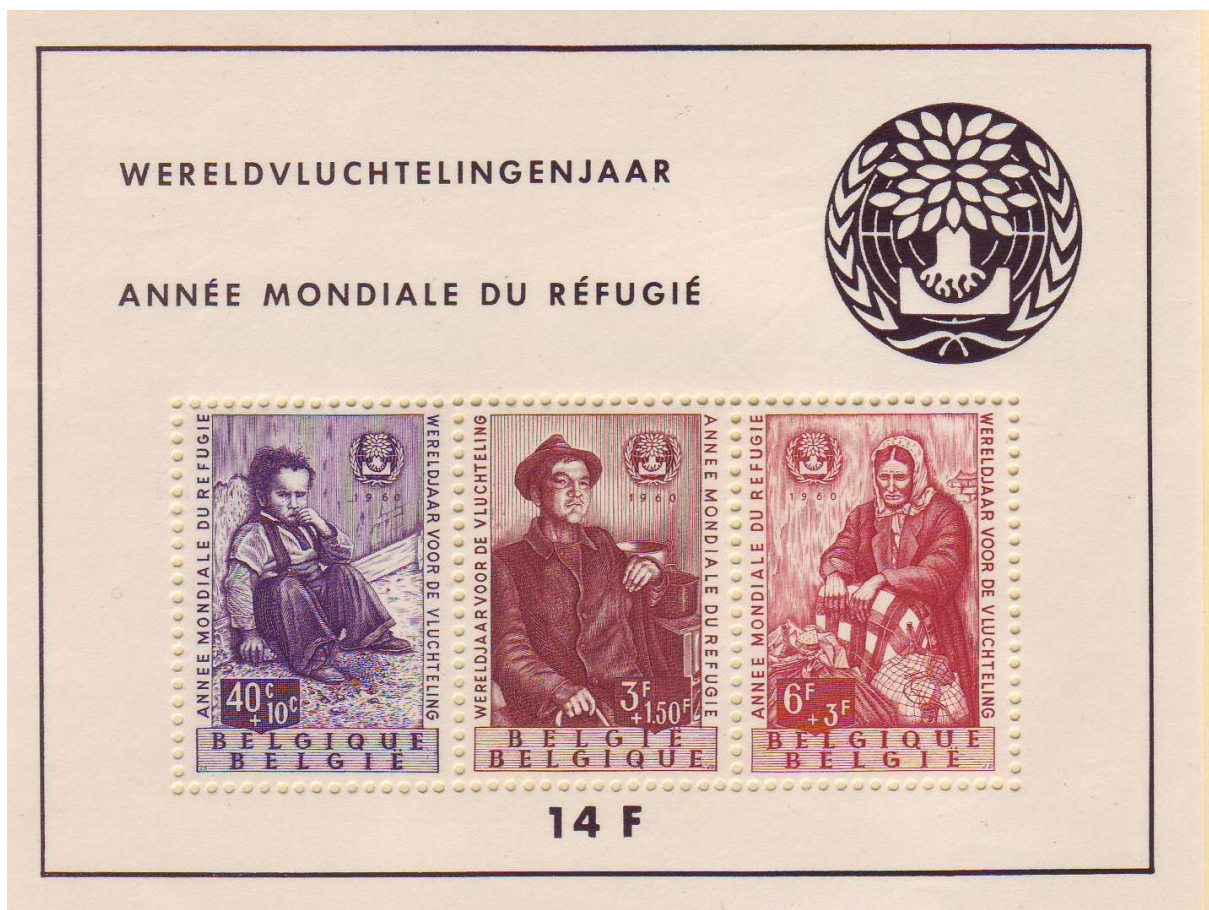
כחלק ממדיניות הנייטרליות ההולנדית נעשה שימוש רחב בצנזורה דוארית. חקרת את הנושא, יחד עם אחד מחברי פרסמנו בשנת 2014 ספר תחת הכותרת "ענין של אינטרס לאומי". הספר כולל גם קטלוג של חותמות צנזורה. חותמות מסוג זה כלולות, כמובן, בתצוגה שלי. לאחרונה הצגתי בתערוכה לאומית בכרונינגן אוסף של חותמות צנזורה במדור של תולדות הדואר, וזכיתי במדלית זהב לאומית.

בימים אלו אני שוקד על
בנית שני אוספים חדשים,
אשר שניהם יוקדשו לנושא
של מלחמת העולם
הראשונה. כידוע, הולנד
הייתה נייטרלית באותה
מלחמה, אבל אין להסיק
מכך שהשפעות המלחמה
לא הורגשו במדינה.
ראשית, הצבא ההולנדי
גויס ונשלח להגן על
גבולות המדינה. בנוסף,
המדינה הוצפה בפליטים
מבלגיה השכנה. הכלכלה
הושפעה מהפסקת הסחר
הבינלאומי ומהטבעתן של

חותמת צנזורה הולנדית מתקופת מלחמת העולם הראשונה

ספינות מסחר על ידי טילי טורפדו. כתוצאה מכך עלה שיעור המובטלים, נוצר רעב של
ממש והונהגה מדיניות של צנע וקיצוב. עקרות בית נאשות בזזו חנויות מזון
באמסטרדם וברוטערדם. שני האוספים אותם אני בונה כיום "יכסו" את הנושאים האלה
– אחד במסגרת האגף התימאטי והאוסף השני במסגרת תולדות הדואר.

פליטים בלגים הציפו את הולנד במלחמת העולם הראשונה.

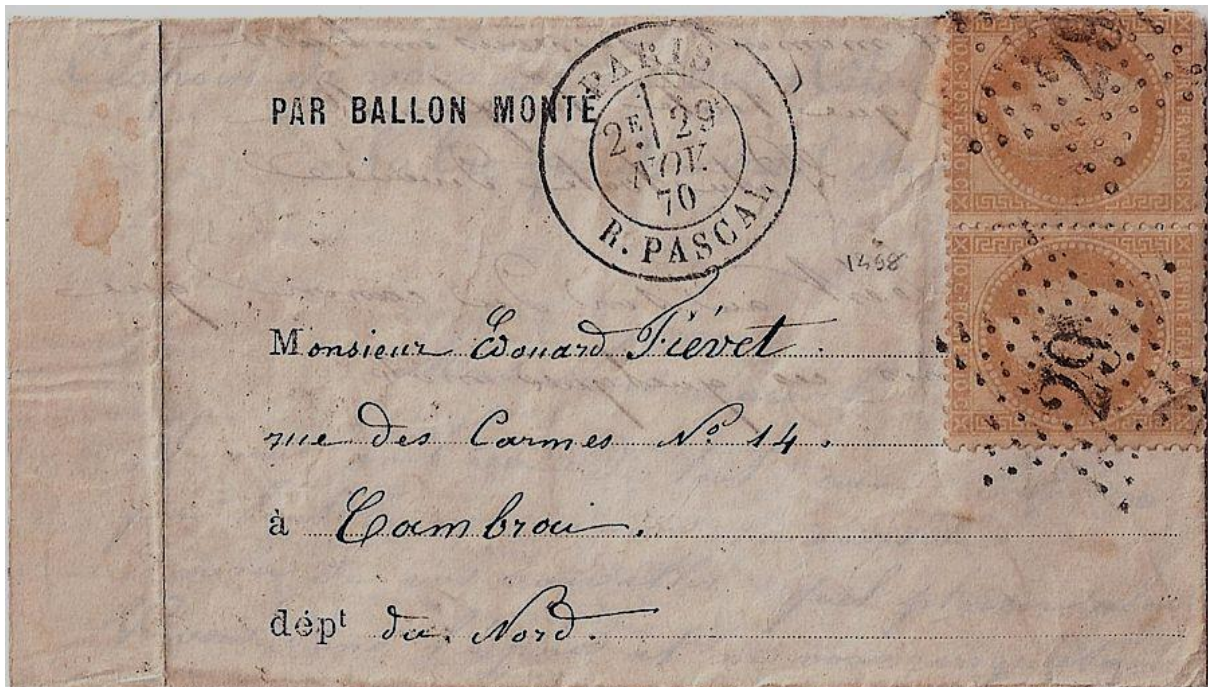
מהחשבוניה עד לאינטרנט וובה וגטר, דרום אפריקה

מה נושא התצוגה שלך?

הכותרת של התצוגה שלי היא "מהחשבוניה ועד לאינטרנט". למעשה אני מתאר את ההיסטוריה של המחשב המודרני. אני מתייחס לאנשים ולמדענים רבים אשר תרמו לפיתוחו של המחשב. במהלך השנים התצוגה שלי, שהייתה בהיקף של חמש מסגרות והתבססה בעיקר על בולים, צמחה לשמונה מסגרות ועושה שימוש במגוון רחב של חומרים בולאיים.

למה בחרת בנושא זה?

עד שנת 1990 הייתי אספן מסורתי, כלומר אספתי את בולי דרום אפריקה. כשהגעתי לאוסף כמעט מלא חיפשתי את האתגר הבא. הרעיון להתחיל באוסף של מדינה אחרת לא מצא חן בעיני, ולכן החלטתי לבחור בנושא. התלבטתי ממושכות בבחירת הנושא, ולבסוף בחרתי במחשבים. זו לא הייתה באמת בחירה מפתיעה, משום שעבדתי עם מחשבים מאז אמצע שנות השישים. הייתי תמים, וחשבתי שאמצא, לכל היותר, מאות בודדות של בולים בנושא זה.

מכתב כדור פורח מפרז שנסלח מהסניף ברחוב פסקל

כמה זמן אתה מציג?

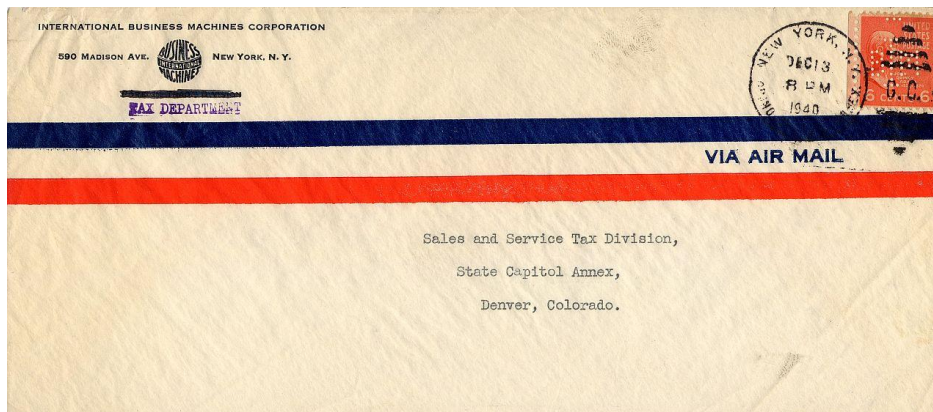
הצגתי לראשונה בהיקף של מסגרת בודדת בתערוכה מקומית במועדון שלי בסוף שנות ה-90. קיבלתי המון תגובות על איך ניתן לשפר את התצוגה. היות ולא הצגתי מעולם בעבר, ברור שאכן היה לי הרבה מה ללמוד. בשנת 2001 הצגתי לראשונה בתערוכה לאומית – הפעם בהיקף של חמש מסגרות – וזכיתי במדליית כסף. השופטים העירו שחובה עלי לגוון את החומר הבולאי, ולא להסתמך בעיקר על בולים. ההערה החשובה השניה שלהם הייתה שאני חייב למצוא פריטים ישנים יותר, רצוי מלפני

המאה העשרים ואפילו מהתקופה הפרה-פילאטלית. את ההערה הזו כלל לא הבנתי, שהרי המחשב הומצא למעשה בימי מלחמת העולם השנייה. על תמיהתי זו ענה השופט במילים: אדוני, זו הבעיה שלך! לימים הבנתי שאותו שופט צדק לחלוטין.

מאז חלפו שנים רבות, וכיום אני כבר בגירסא ה-11 של התצוגה שלי. צירפתי התייחסות למדענים שתרמו לתחום הרבה לפני המצאת המחשב, וכך הצלחתי להכניס חומרים קלאסיים יותר. הצלחתי ליצור מגוון של חומרים בולאיים, ומאז שנת 2004 אני מציג ברמה הבילאומית, וההישג הטוב ביותר שלי הוא מדליה מוזהבת גדולה.

תן, בבקשה דוגמא לפריט קלאסי אותו שילבת בתצוגה שלך.

אחד העמודים בתצוגה שלי מוקדש למדען הצרפתי הדגול **בלז פסקל**, אשר המציא באמצע המאה ה-17 את הפסקלין – מכונת חישוב מכנית לביצוע פעולות של חיבור וחיסור. לאחר שנים רבות בהן חיפשתי פריט מתאים מצאתי מכתב (המוצג בעמוד הקודם) שנשלח בכדור פורח מפריז במהלך המצור על העיר בשנת 1870. מכתבים אלו מכונים "בלון מונטה". המכתב אותו מצאתי נושא חותמת של סניף הדואר ברחוב פסקל. זהו פריט קלאסי מבחינה בולאית, ומציג תימאטי צריך לחוש עצמו בר מזל אם הוא מצליח לשלב פריט כזה בתצוגה שלו.

מעטפה של חברת IBM ועליה בול עם פרפין של החברה.

דוגמא לעמוד תצוגה ובו קוד QR

דוגמא נוספת, קצת פחות קלאסית: בראשית דרכי כמציג למדתי שאין לעשות שימוש במעטפות פרסומת של חברות מחשבים. אבל אם המעטפה כוללת בול עם ראשי תיבות מנוקבים (perfin) של החברה אז ניתן להציג אותה במלואה. הנה דוגמא למעטפה כזו של חברת IBM משנת 1940.

תן דוגמא לחדשנות בתצוגה שלך.

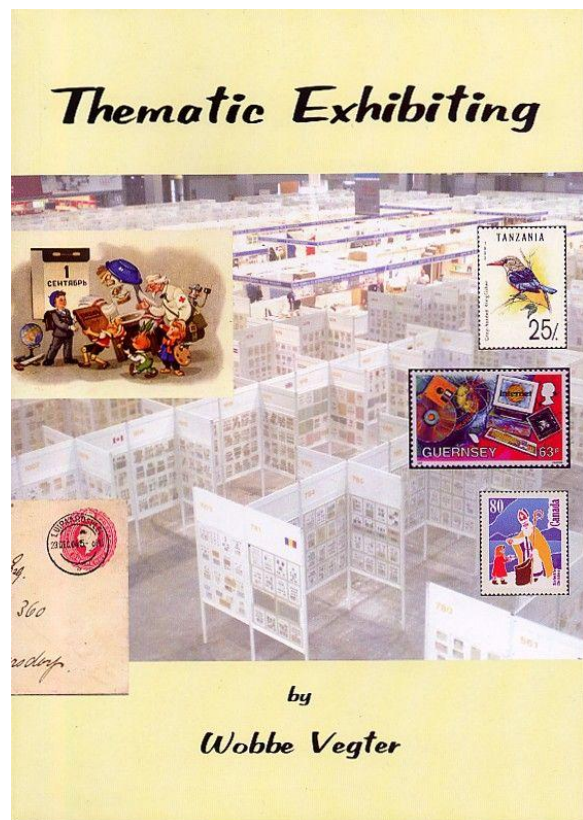
כאיש מחשבים עלה בי רעיון ויצרתי קוד QR (שזה ברקוד דו מימדי) ושילבתי אותו במקומות שונים בתצוגה. הצופה יכול לסרוק את הקוד במכשיר הטלפון החכם שלו, להגיע למקום הרלוונטי באתר האינטרנט שלי, וללמוד פרטים נוספים שאינם כלולים בתצוגה בשל מגבלות המקום. אני מקווה שהשופטים יאהבו את הרעיון.

לפני מספר שנים פרסמת ספר על תצוגות תימאטיות. מדוע?

לפני כעשר שנים התבקשתי על ידי העורך של כתב העת של האגודה התימאטית שלנו לכתוב סדרת מאמרים על "עשה ואל תעשה" בתצוגות תימאטיות. אחרי שפרסמתי את שלושת המאמרים הראשונים גיליתי שאני קצת מקשה לזכור מה כתבתי... החלטתי שיותר נכון לכתוב הכל "במכה אחת", ובכך להשיג רצף הגיוני של הצגת הדברים ואחידות בכתיבה. כשהשלמתי את המלאכה הספר כבר היה למעשה כתוב. במקום לפרסם אותו בחלקים בבטאון שלנו – דבר שיימשך שנים – החלטתי שראוי לפרסם אותו כספר. זה היה בשנת 2010, ועד היום אני זוכר את תחושת הגאווה שפיעמה בקרבי כאשר העותק הראשון הגיע מבית הדפוס.

הספר מכסה את כל ההבטים הכרוכים בתצוגה תימאטית, כולל השאלה העיקרית המטרידה אספנים - אילו פריטים ראויים לתצוגה ואילו פריטים אסורים לתצוגה. יש בספר מאות עצות למציג המתחיל ואף למציג המנוסה. הספר נמכר היטב, וזכה לביקורות מצוינות. מי שמעוניין בפריטים נוספים יוכל למצוא אותם באתר האינטרנט שלי <http://wvegter.hivemind.net/>. בכתובת

אגב, צילום השער של הספר הוא של תערוכת הבולים העולמית תל אביב 2008, בה זכיתי במדליה מזהב. היה לי מזל באותה תערוכה: פגשתי את **מנחם לדור**, שופט תימאטי בינלאומי, האוסף ומציג את תחום המחשבים. הוא נתן לי עצות מועילות במיוחד. אחרי התערוכה אשתי ואני טיילנו בישראל, במשך עשרה ימים, וזה היה טיול נפלא, אותו לא נשכח לעולם.

כריכת ספרו של וובה וגטר

איך אתה מעריך את מצבה של התימאטיקה בתצוגות כיום?

במהלך השנים הצגתי במספר אגפים – מסורתי, תימאטי, דברי בולים ואפילו באגף הפתוח. בתימאטיקה המציג נדרש לכסות מגוון של חומר בולאי, מגוון תקופות (החל מהתקופה הפרה-פילאטלית ועד ימינו), וכן להשתמש בחומרים מכל רחבי העולם. לטעמי זה עושה את התמאטיקה לענף הקשה ביותר של הבולאות.

יש לנו בעיה עם מציגים חדשים. רבים מהם נוטים לקנות פריטים צבעוניים כמו מעטפות יום ראשון או הגהות צבע מודרניות ומבזבזים עליהם כסף רב. כאשר הם מגלים שפריטים כאלה לא רצויים או לא מוערכים בתצוגות הם נפגעים, ולפעמים גם עוזבים את התחום. אני ממליץ למציגים מתחילים ללמוד את הנושא של תצוגות בולאיות בראשית הדרך, ובכך להמנע משגיאות יקרות.

ההיסטוריה של טיפוס הרים פטר סוהאדולץ', סלובניה

מה נושא התצוגה שלך?

יש לי מספר תצוגות תימאטיות, אבל הטובה שבהן היא על ההיסטוריה של טיפוס הרים, והיא מתארת את כיבוש הפסגות הגבוהות בעולם. הכותרת של התצוגה שלי הינה The Conquest of the Unprofitable World – A History of Mountaineering.

איך הגעת לנושא זה?

במולדתי, סלובניה, יש הרים יפהפיים רבים, ומילדותי התחלתי לטפס על ההרים הנגישים לציבור החובבים הרחב. בשלב מאוחר יותר הפכתי למטפס הרים "מקצועי". הכוונה היא לטיפוס במסגרת קבוצה הנמשך מספר ימים, עם מחנות בדרך להסתגלות לגובה ותוך שימוש באמצעי בטיחות מתקדמים. לא טיפסתי לפסגתם של ההרים הקשים ביותר בעולם, אבל בהחלט שאבתי הנאה רבה מתחביב זה. כיום אינני עוסק עוד בטיפוס מקצועי, אלא רק כחובב.

במקביל לפעילותי בתחום הטיפוס התחלתי גם לאסוף בולים בנושא הרים. בהמשך התחלתי להרצות בבית הספר למטפסי הרים על ההיסטוריה של התחום, וכך הכנתה של תצוגה תימאטית על הנושא הייתה אך טבעית.

הגהת מטבעת של אחד הבולים מסדרת טרנס מיסיסיפי משנת 1898 ובו נראית פסגה של אחד מהרי הרוקי

מתי הצגת לראשונה ואיך התקדמת מאז?

הצגתי לראשונה בתערוכה מקומית בלובליאנה בשנת 1999. התקדמתי עם השנים, וכאשר זכיתי במדליה מוזהבת גדולה בתערוכה עולמית יכולתי להרחיב את התצוגה לשמונה מסגרות. אז עשיתי שינויים מהותיים בתכנית, והוספתי מספר פרקים. למשל, עכשיו יש לי פרק פתיחה העוסק בהיווצרות הרים כתוצאה מהתנגשות של לוחות טקטוניים. הוספתי גם פרק העוסק בארגונים של מטפסים, בשיטות לשיפור הנגישות של הפסגות לקהל הרחב, ועל השימור של הסביבה הטבעית של ההרים. כמובן שגם שיפרתי את החומר הבולאי, וכך הגעתי למדלית זהב עם ציון של 92 נקודות בתערוכת קוריאה 2014.

אחד השינויים שערכתי הוא מעבר לדפים מרובעים – שלושה בשורת תצוגה. בעבר השתמשתי בדפי A4, אך כיום יש לי מספר פריטים הרחבים מידי לדף רגיל. בדיעבד, הפורמט החדש התגלה לי כנוח יותר, והוא מאפשר לי להציג את הפריטים ולספר את הסיפור בלי ליצור דפים עמוסים יתר על המידה.

תוכל לתת לנו דוגמא לרעיון חדשני בתצוגה שלך?

לפני מספר שנים נתקלתי בפריט זול למדי: גלויה שנשלחה מאוסטריה לצרפת, אשר פינתה נקרעה במכונת המיון של הדואר. על גבי הגלויה הוטבעה חותמת ידנית האומרת "התקבל במצב גרוע". מייד נזכרתי במטפס ההרים האנגלי **דאג סקוט**, אשר עבר חוויה בלתי נשכחת כאשר טיפס על הר אוגרה בפקיסטן – אחד ההרים הקשים ביותר לטיפוס

בעולם. מייד עם תחילת הירידה מהפסגה סקוט שבר את שתי רגליו מעל לקרסוליים, וכך כאשר הוא שב לבסיס האם לאחר שמונה ימים גם הוא "התקבל במצב גרוע".

מהו הפריט החזק ביותר בתצוגה שלך?

מאוד קשה לבחור! במאמץ גדול צמצמתי את הרשימה לשלושה פריטים. הראשון (המוצג בעמוד הקודם) הוא הגהת מטבעת לבול אמריקאי מתוך סדרת טרנס מיסיסיפי משנת 1898. הבול מראה אדם על פסגת אחד מהרי הרוקי כשהוא מניף דגל – תמונה בעלת עוצמה ויזואלית רבה, המתאימה במיוחד לתצוגה שלי.

הפריט המיוחד השני הוא מספר סקיצות מקוריות של המעצב **זגורקה סימיץ'**, אשר שימשו עבור הכנת בול מהסדרה השניה מן המנין של סלובניה – הנפקה אשר כותרתה היא "סלובניה – אירופה בקנה מידה קטן". הבול מראה את הכישורים הנדרשים לטפס על הרים בחורף, והסקיצות מתבססות על ספר סלובני עתיק משנת 1689. הציורים חתומים על ידי המעצב, ולדעתי פריטים מסוג זה מהווים תוספת מרשימה לכל תצוגה.

הבול הסופי (מימין) ושתיים מסקיצות האמן המקוריות עבור חלקי הבול

הפריט המיוחד האחרון שברצוני להראות הוא הגהת מטבעת מהשלב הראשון של בול אוסטרי משנת 1961 ובו נראה הר סונבליק עם המצפה שבפסגתו. כאן נכנס גם המימד האישי: זהו הר שטיפסתי לפסגתו, ואני אוהב אותו במיוחד. הנוף הנראה מהמצפה הוא באמת עוצר נשימה.

אתה משמש כממלא מקום מזכיר הועדה התימאטית של ה-FIP. מה דעתך על רמת התצוגות כיום?

הרמה של תצוגות תימאטיות עלתה מאוד בעשור האחרון. אנו נמצאים ב"דור הרביעי" של התצוגות, המתאפיין בכך שאנו מספרים סיפור תוך שימוש רחב במגוון החומרים הבולאיים. יחד עם זאת

חשוב לזכור שבולאות נשענת על שלושה עמודים: קלאסיקה, תולדות הדואר ודברי בולים (כלילים). פריטים משלוש מחלקות אלו הם עיקר החומר הבולאי בתצוגות. כלומר, יש פחות שימוש בבולים ובחותמות מודרניים. בנוסף, אני שמח להגיד שהבולאות התימאטית, שהייתה מאז ומעולם חזקה באירופה, ביצעה פריצת דרך גם באסיה, ואנו רואים לאחרונה תצוגות מעולות המגיעות מיבשת זו.

חומרים קרמיים טום פורטונטו, ארצות הברית

מה נושא התצוגה שלך?

התצוגה שלי נועדה להראות לציבור עד כמה חומרים קרמיים משמשים את המין האנושי. חומרים אלו באים לידי שימוש נרחב בחיי היום יום שלנו, והתצוגה שלי מוקדשת לכך. לחומרים קרמיים יש גם מספר שימושים "שלא מהעולם הזה", וגם להם אני מקדיש מקום בתצוגה.

איך הגעת לנושא זה?

בשנת 1981 סיימתי את לימודי באוניברסיטת אלפרד, בצפון מדינת ניו יורק וקיבלתי תואר של מהנדס חומרים. תחום ההתמחות הספציפי העיקרי שלי הוא חומרים קרמיים, עם התמחות משנית בזכויות. לקורא הממוצע זה אולי נשמע תחום קצת משונה, אבל אוניברסיטת אלפרד היא המוסד המוביל בעולם כולו בתחום מדעי זה. אציין כי בצפון מדינת ניו יורק נמצאות חברות מובילות בענף, כגון יצרנית הזכוכית הנדעת קורנינג. בסופו של דבר הקריירה המקצועית שלי הובילה אותי בנתיבים אחרים, ובשנת 1992 התחלתי לאסוף חומרים קרמיים וזכויות על גבי בולים, כדי לשמור על קשר עם שורשי המקצועיים.

ממתי אתה מציג את הנושא?

התחלתי להציג את האוסף שלי זמן קצר לאחר שהתחלתי לאסוף. בהתחלה זכיתי במדליות נמוכות, אך לא התייאשתי ובהדרגה הגעתי למדלית זהב לאומית, שזו המדליה הגבוהה ביותר בארצות הברית. בכך התאפשר לי להפוך לשופט, ומאז שנת 2000 אני משמש כשופט תימאטי ברמה הלאומית.

האם הצגת גם בזירה הבינלאומית?

כן, אם כי רק פעם אחת. זה היה בתערוכה העולמית וושינגטון 2006. זכיתי במדליה מוזהבת, ושמחתי על

כך מאוד, בהתחשב ברמה הגבוהה של התחרות. חשוב לציין כי יש הבדלים גדולים בין השיפוט בארצות הברית לשיפוט בתערוכות העולמיות. אצלנו אין חלוקה לזהב גדול וזהב רגיל – אלא רמה אחת של זהב. באופן דומה, אין אצלנו חלוקה למוזהב גדול ומוזהב רגיל. כשופט אני מודע עוד יותר ליתרון שיש בשיטה העולמית, עם חלוקת

דוגמא לעמוד תצוגה המוקדש לחומרי בנין.
החומר הבולאי כולל טופס מברק, תשניות נייר,
טעות הדפסה ושני סוגים של הגהות.

המשנה הזו. לא כל האוספים הזוכים בזהב שווים באיכותם! אני מקוה מאוד שגם בארצות הברית יתחילו לערוך חלוקה כזו, ויפה שעה אחת קודם.

איך אתה מעריך את החוזקות של התצוגה שלך?

אני במיוחד גאה במגוון החומר הבולאי שאני משתמש בו. להערכתי בתחום הזה אני חזק במיוחד. החומר בתצוגה שלי מגוון מאוד גם מבחינה גיאוגרפית. שמתי לב שמציגים רבים נוטים לתת משקל יתר לחומרים מארצם או מארצות שכנות להם, ואני חושב שהצלחתי לא ליפול למלכודת זו. החומר שאני מציג מכיל הרבה מעטפות עם סימני דואר לא שגרתיים, אני עורך מספר מחקרים בולאיים ומשתמש במגוון הגהות. ואני במיוחד גאה בכך שרק עבור פריטים בודדים נאלצתי להוציא סכומי כסף ניכרים.

אחד הפריטים המיוחדים בתצוגה שלי היא מעטפה שנשלחה בדואר במרץ 1912 ועליה חותמת "טיטאניק" בשחור. קניתי את הפנינה הבולאית הזו תמורת 10 דולר מסוחר בתערוכה בשנת 1986. לאותו סוחר היו כמה קופסאות של ג'אנק ובהן מעטפות זולות מאוד, וקופסא אחת עליה הוא כתב "ג'אנק יותר טוב". חיטטתי בקופסא זמן רב, וממנה דליתי את המעטפה.

מעטפת הטיטאניק שלי – אחת מ-16 הידועות כיום.

חובבי ההיסטוריה זוכרים בוודאי שהמסע הבודד של הטיטאניק התקיים באפריל 1912 (ולא במרץ). שקי הדואר שהיו על גבי הספינה שקעו למצולות הים, והמכתבים

אבדו לבלי שוב. כלומר יש כאן תעלומה, ואני חוקר אותה במשך שלושים השנים האחרונות. הגירסא הקצרה היא, שהטיטאניק הייתה מיועדת להפליג כבר במרץ, ונועדה לשאת דואר בשירות הוד מלכותו. באותם ימים היה מקובל להחתים מכתבים בחותמת של הספינה שבה הם הובלו, וזה מקור החותמת טיטאניק. אלא שמסע הבכורה של האניה התעכב, וכך מעטפה זו נשלחה על גבי ספינה אחרת והגיעה ליעדה. הקורא המעוניין בגירסא הארוכה מוזמן לגלוש לאתר האינטרנט המוקדש לנושא בכתובת www.titaniccovers.com.

מה הקשר בין הטיטאניק לחומרים קרמיים?
אתה יודע כמה טון של בטון הושקעו בספינה הזו?

איך אתה מעריך את מצבה של התמאטיקה בכלל?
אני עוקב אחרי הבולאות התימאטיות עוד מתחילת שנות ה-70, לפני שהפכתי לתימאטיקאי בעצמי. ההתקדמות היא עצומה: בהתחלה בכלל לא היה סיפור, והתצוגות כללו בולים פשוטים בלבד. היום אנחנו רואים סיפורים מרתקים וחומרים נפלאים. כאמריקאי חשוב לי לתת קרדיט לשני אנשים שתרמו רבות למהפך הזה – **מרי אן אוונס וג'ורג' גוזיו**.

ולסיום, תרצה לומר כמה מילים על התערוכה הצפויה בניו יורק?
כמובן! אני ממליץ לכל אספן לעשות מאמץ ולהגיע לחגיגה בולאית זו. במהלך 8 הימים של התערוכה יתקיימו סמינרים ויותר מ-130 אגודות מתמחות יערכו מפגשים. מספר הדוכנים של שירותים בולאיים וסוחרים יהיה מעל 200. וכמובן, יהיו תצוגות נפלאות שפשוט חובה לראותן.

הכניסה לתערוכה תהיה ללא תשלום, אבל פרט לזה שום דבר אחר בניו יורק הוא לא בחינם! מצד שני, תעריפי הטיסה הם בשפל של כל הזמנים, וניתן למצוא חדרים בבתי מלון בעיר גם במחיר של מתחת ל-100 דולר ללילה.

בקרו בנשואון - "למה לי פוליטיקה עכשיו"

החברת תוקדש לממשל וגופי ממשל, סכסוכים ושיתופי פעולה בין מדינות וכו'. אם ברצונכם לפרסם מאמר או ידיעה בחוברת זו פנו אל עורכי נשואון בהקדם האפשרי בדואר אלקטרוני noson.ed@gmail.com. ניתן גם לכתוב לנו או בדואר רגיל (בית יואל, נמל תל אביב 40, תל אביב 63506).

מכתב נוצה

הסיפור אודות מכתבי נוצה לוקח אותנו עד לשוודיה הרחוקה ומחזיר אותנו אל התקופה שבין אמצע המאה ה-18 ועד להופעת הבולים של שוודיה בשנת 1855.

באותה תקופה מכתבים נכתבו על גיליון ניר שקופל למעטפה. "נעילת" המכתב נעשתה על ידי

חותם שעווה אדום, שבדרך כלל גם הוטבע בו חותם השולח. חשוב לציין, כי מכתבים באותה תקופה היו בעיקר נחלתם של גופי שלטון ואנשים עשירים, שכן המשלוח היה כרוך בעלות גבוהה. מכתבים מטעם השלטון היו פטורים מתשלום, ואילו אחרים שילמו על פי המרחק אל היעד.

שליחי הדואר השוודי
בתקופה המדוברת

כל האמור לעיל נכון למכתבים באופן כללי, אך בנוסף הייתה נהוגה שיטה מיוחדת לציין כי מכתב מסוים חייב להגיע בדחיפות ליעדו. כאשר המכתב היה בעל חשיבות רבה וחייב מהירות משלוח מירבית, נהג השולח להצמיד למכתב באמצעות חותם השעווה נוצת יונה, בבחינת רמז כי המכתב חייב "לעוף" אל היעד.

את המכתבים הובילו שליחים ברגל או כשהם רכובים על גבי סוסים. שליחים אלה היו איכרים או חיילים משוחררים, אשר קיבלו מגורים ומחיה בחוות או בכפרים מרוחקים, ובתמורה הם עבדו בחוות או שימשו כדוורים.

חוקים נוקשים חלו על משלוח מכתבים אלה: מלבד כתובת הנממן נרשמו על המכתב בציודו החיצוני נושא המכתב – על מנת להדגיש את חשיבותו. החוק קבע כי כל מי אשר יעמוד בדרכו של נושא מכתב כזה צפוי לעונש מינימלי של עשרה ימי מאסר הכוללים "עבודה קשה, לחם ומים".

המכתב הנראה להלן, אשר נפתח ומוצג כאן לכל אורכו, נשלח כנראה ממשדד המסים (האוצר) השוודי ב-9 באוגוסט 1765 (התאריך מופיע בצד ימין של המכתב). הנמען הוא **אליאס מלמסטדט**, גובה המס המקומי בפרנו – היום עיר באסטוניה ואז חלק מדרום פינלנד, אשר הייתה נתונה תחת שילטונה של שוודיה עד לשנת 1809. על המכתב ניתן לראות נוצה שחורה אשר הודבקה באמצעות חותם השעווה האדום. מתחת לחותם מופיע שירטוט של שלושה "גלים" וקו אופקי החוצה אותם. זהו סימול של הדואר המלכותי, המבוסס על סמל המלוכה השוודי המורכב משלושה כתרים.

מכתב משנת 1765 אשר נשלח בשירות מהיר, כפי שמסמנת הנוצה השחורה.

המכתב השני אותו אני מציג כאן נשלח על ידי **פרנס גאלאנדר**, המוציא לפועל מטעם משרד המסים האיזורי הווינטורפ, כ-350 קילומטר משטוקהולם. הנמען הינו מר **קרלברג**, מפקח המשטרה האזורי. השולח מציין כי המכתב הוא "בעניין סוסי ארטילריה, חייב להימסר מיד". המכתב נשלח ב-1 באפריל 1833 בשעה 3 אחר הצהרים והגיע ליעדו למחרת בצהרים. חותם השעווה על גבי המכתב הוא של משרד המיסים.

שימו לב כי המכתב הראשון נושא נוצה שחורה והשני – נוצה לבנה. בפולקלור הבולאי נפוץ הסיפור לפיו מכתב ועליו נוצה לבנה הועבר בשעות היום בלבד, ואילו נוצה שחורה סימנה כי יש להמשיך בהעברת המכתב גם בשעות הלילה. אולם עד היום לא נמצאה כל עדות כתובה בנושא, כך שסיפור זה הינו ניחוש בלבד.

תערוכת הבולים הלאומית "ירושלים 2016" תתקיים בבניי האומה בין ה-13 ל-17 בנובמבר 2016. בתערוכה ישתתפו גם מציגים מארצות הברית, גרמניה, ספרד והונגריה.

עקבו אחר העידכונים באתר האינטרנט של התערוכה בכתובת:

<http://isrstampexe2016h.blogspot.co.il/>

תימאטיקה מתחת לפטיש

בתי המכירות היוקרתיים הצמידו את תאריכי המכירות הפומביות שלהם לתערוכת הבולים העולמית שנערכה בניו יורק, וכך המדור שלנו מכסה הפעם מכירות "עממיות" יותר. בחרנו להתמקד בבית המכירות הנקרא "בולים מודרניים בע"מ", הפועל במישיגן, ארצות הברית.

שמו של בית המכירות מעיד כי הוא אינו פונה למציגים ברמה הגבוהה, המחפשים פריטים נדירים ויקרים במיוחד, אלא יותר לאספנים העממיים המחפשים פריטים נאים לשידרוג האוסף. המחירים המבוקשים הם נוחים למדי, והמכירה אינה מציבה מחיר מינימום מוגדר. לכל פריט מצורפת הערכת מחיר, אך ניתן להציע מחיר נמוך ממנה. בית המכירות שומר לעצמו את הזכות לדחות הצעות שנראות לו בלתי סבירות בעליל, כך שאין טעם להציע מחיר נלעג בתקווה שלא יהיו מתחרים אחרים. בית המכירות מציין בקטלוג שלו כי לא סביר שהצעות מתחת למחיר ההערכה ינחלו הצלחה, אולם אנו בדעה כי ניתן להציע מחיר של שלישי או מחצית המחיר המוערך ולקוות למצוא בדרך זו מציאה של ממש. יתרון נוסף של "בולים מודרניים" הוא שאין כאן עמלת קונה – המחיר שנציע הוא המחיר אותו נידרש לשלם. הפריטים אותם נציג להלן לקוחים מתוך המכירה אשר התקיימה ב-25 ביוני.

בשנת 1990 הנפיקה ארצות הברית סדרה של חמישה בולים בנושא מגדלורים. פריט מספר 124 במכירה הוא דפית מקונטרס הבולים (ללא הקונטרס) ובה כל החמישה, כאשר ההדפסה בלבן של שם המדינה והערך הנקוב חסרים. על פי קטלוג סקוט העדכני שוויה של הדפית (אשר הינה במצב תמים, עם דבק מלא ובמרכז מצויין) הינו 82.50 דולר. ב"בולים מודרניים" מעריכים כי מחיר השוק של פריט זה הוא 65 דולר. באי-ביי ראינו קונטרס עם דפית כזו מוצע ב-135 דולר. על אף שכאן מדובר בדפית בלבד אנו סבורים שמחיר של 65 דולר הוא נוח מאוד לקונה.

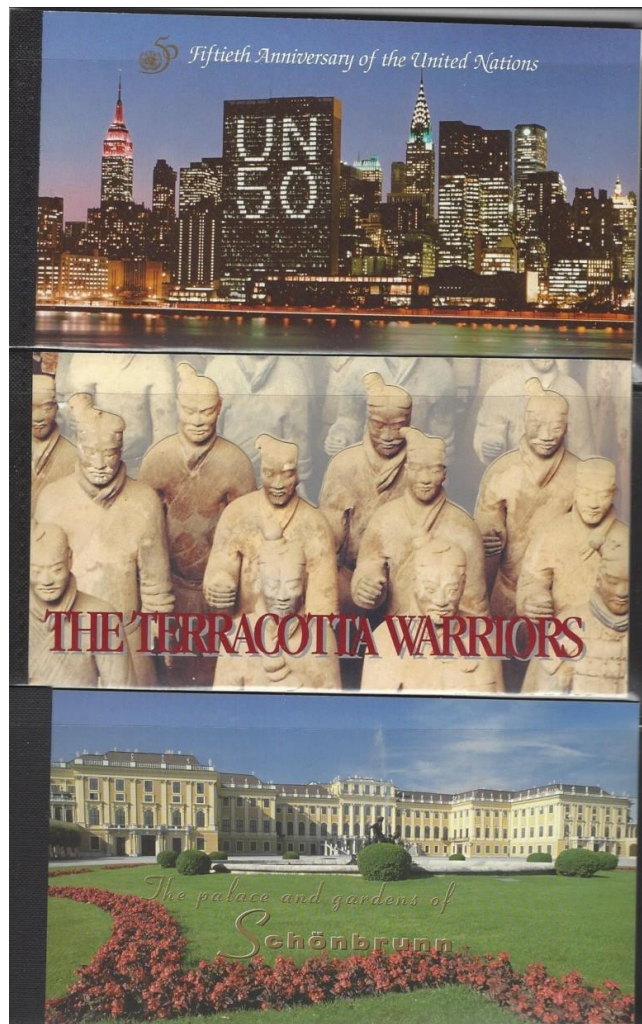
בולי המגדלורים ללא ערך נקוב ושם המדינה

במכירה של "בולים מודרניים" יש בעיקר חומר אמריקאי. פריט מספר 102 הוא עותק במצב תמים של בול דואר האויר של ארצות הברית משנת 1930, בו נראה צפלין. המרכז הוא טוב (המוכר מגדיר אותו כ-very fine), והבול צמוד לשול התחתון של הגליון, דבר המאדיר את הרושם שהוא יוצר. מצד שני לעותק זה יש שני חסרונות:

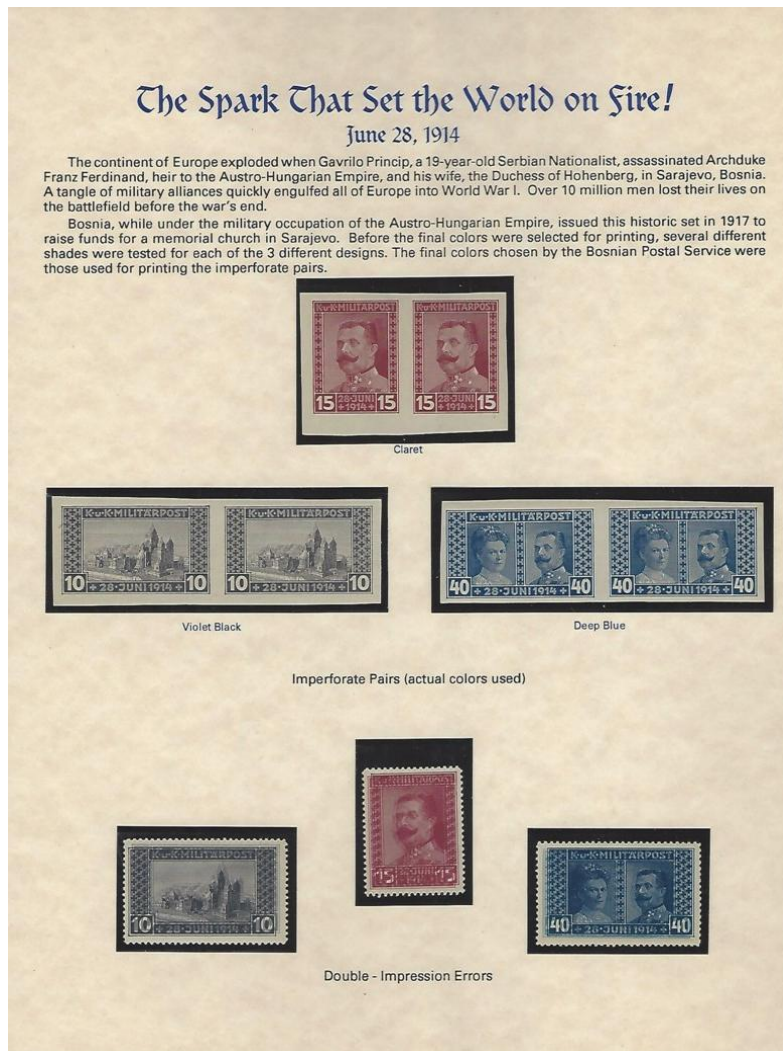

המינורי מביניהם הוא שהבול קופל בעבר לאורך הנקבוב התחתון. חיסרון חמור יותר לדעתנו הוא ה"שן" החסרה בקצה השמאלי התחתון של הבול. קטלוג סקוט קובע ערך של 975 דולר, ואילו קטלוג המכירה נוקב בהערכה של 700 דולר, שזה הרבה יותר ריאלי לדעתנו. בהתחשב בשן החסרה קשה להמליץ על פריט כזה, אלא אם כן ניתן להשיג אותו במחיר של מתחת ל-500 דולר.

פריט מספר 277 במכירה הוא אסופה של קונטרסים של בולי האו"ם מהשנים 1995 עד 2004, כולם במצב תמים. כידוע בולי האו"ם מונפקים בשלושה סניפים שונים (ניו יורק, וינה וז'נבה), כך שיש לנו כאן שלוש גרסאות לכל אחד מתשעת הקונטרסים, ובסך הכל מדובר בלא פחות מ-27 פריטים. התמונה בצד ימין היא "טעימה" בלבד מהכלול בפריט: קונטרס חיילי הטרסה קוטה בסין, יובל 50 לארגון האומות המאוחדות, אתרי מורשת עולמית ביפן וביוון ועוד. הערך הנקוב של הבולים הכלולים בקונטרסים עולה על 200 דולר, ואילו השווי הקטלוגי של כל הקונטרסים גם יחד הוא 410 דולר. בית המכירות קבע מחיר ההערכה של 240 דולר, אך אנו משוכנעים כי מחיר המכירה יהיה נמוך יותר ובמידה משמעותית. מי שמעוניין יכול להמר על מחיר נמוך, אולי הוא יצליח להשיג את מבחר הקונטרסים הזה במחיר "מציאה".

פריטים מעניינים מתחום תולדות הדואר לא תמצאו במכירה של "בולים מודרניים", והפריטים גם לא מסווגים על פי נושאים, כפי שאספנים תימאטיים אוהבים. למרות זאת, כדאי לבחון בעיון את הקטלוג, משום שמדי פעם ניתן למצוא בערמת השחת

אחד משני דפי המחקר הבולאי.

נסיונות צבע לכל אחד מהבולים, בגוונים הדומים לבצע ההנפקה הסופי. הערכת המחיר של "בולים מודרניים" היא 300 דולר, ולדעתנו זהו מחיר מצויין למחקר בולאי מכובד של הנפקה בת 100 שנה. מי שמתעניין ב"יריה שהדהדה בכל רחבי העולם" בוודאי לא ירצה להחמיץ הזדמנות זו.

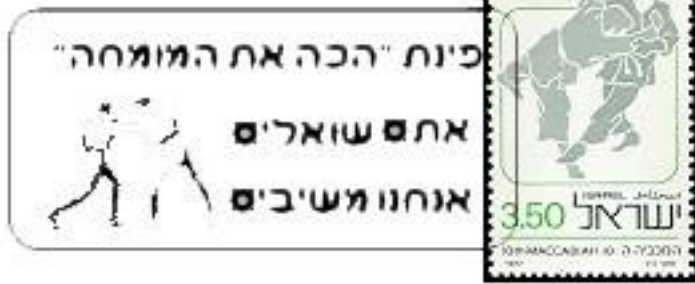
נשמח לשמוע מהקוראים על אודות בתי המכירות החביבים עליהם.

שלם את דמי החבר לשנת 2016 עוד היום!

פריטים הראויים לציון. פריט מספק 322 הוא מחקר בולאי של בולי בוסניה משנת 1917. הבולים קשורים לנושא של מלחמת העולם הראשונה, והם מראים את יורש העצר האוסטרו-הונגרי פרנץ פרדיננד לבד ויחד עם רעייתו סופי. כזכור רציחתם של בני הזוג הייתה הגורם הישיר לפריצתה של המלחמה. הבול השלישי בסדרה מראה את הכנסייה שהוקמה בסאריבו לזכרם של בני הזוג.

המחקר הבולאי מוצג על גבי שני דפים עם הסברים נאים. העמוד הראשון כולל צמדים לא מנוקבים של שלושת העריכים, וכן טעות הדפסה כפולה. העמוד השני מכיל ארבעה

חבילה באה

לפנינו טופס למשלוח חבילה מהעיר לבוב (או בשמה הגרמני, למברג) משנות הארבעים. האם טופס כזה הוא פריט ראוי לתצוגה במסגרת תערוכת בולים תחרותית?

619 LEMBERG 1

Aufgabeland: Generalgouvernement
Pays d'origine: Gouvernement général — Generalne gubernator
Kraj nadania: *70* Zi

Wertangabe (In Buchstaben und in lateinischer Schrift) (in arabischen Ziffern)
valeur déclarée (Les unités en toutes lettres et en caractères latins) (en chiffres arabes)
Wartość (Literami i pismem łacińskim) (w cyfrach arabskich) franken
Application des

Paketkarte — Bulletin d'expédition — Adres Pomocniczy

Zahl der Pakete
Nombre de colis — Paczki
Ilość Zettinhaltserklärungen
déclarations en douane — Deklaracje celne
Bescheinigungen oder Rechnungen
certificats ou factures — Zaświadczenia lub rachunki

Art der Verpackung
Nature de l'emballage
Rodzaj opakowania

An *Frau Paula Dietl*
A—Do

Regensburg, Bayern Deutschland
(Bestimmungsort) (Lieu de destination) — (Miejsce przeznaczenia) (Pays de destination) — (Kraj przeznaczenia)

rote Lorenstrasse 1/3
(Straße und Hausnummer) (Rue et numéro) — (ul. i nr domu)

Gewicht Poids — Waga
4 kg g

Leitvermerk: — Acheminement: — Kierunek:
Weg — Voie — Droga

Zollgebühren¹⁾
Droits de douane — Oplaty celne

Auswechslungs-Postanstalt
Bureau d'échange — Pocztowy Urząd Wymiany

¹⁾ Auszufüllen von der Eingangs-Postanstalt oder der Zollverwaltung des Bestimmungslandes
Cadre à remplir par le bureau d'entrée ou par le service de la douane du pays de destination
Wypełnia Pocztowy Urząd nadejścia lub Urząd Celny Kraju przeznaczenia

DPO 443 (3.41)

ד"ר יהושע מגר, שופט תימאטי בינלאומי ומציג בכיר משיב ללא היסוס: בוודאי! זה טופס רשמי של הדואר, אשר שימש לצורך הליך העברת החבילה ליעדה, כך שמותר להשתמש בו. מותר להתייחס לכל דבר המודפס בטופס וכן לחותמות, אך לא לכתובת הנמען, בדומה למכתב רגיל. ניתן להציג טופס כזה הן במצב משומש והן במצב תמים.

דיווח על האסיפה שנתית

א י ל " ת - דו"ח כספי לשנת 2015

<u>הכנסות</u>	
17,415.00	דמי חבר
7,256.90	מכירות פומביות
6,611.42	יתרה משנה קודמת
<u>31,283.32</u>	<u>סה"כ הכנסות</u>

<u>הוצאות</u>	
12,980.00	דפוס ועריכת "נושאון"
1,419.00	דואר
6,603.01	מכירות פומביות
196.67	הוצאות בנק
3,553.00	דמי חבר להתאחדות
<u>24,751.68</u>	<u>סה"כ הוצאות</u>

6,531.64 **יתרה ליום 31.12.15**

האסיפה השנתית של איל"ת התקיימה ביום חמישי ה-7 באפריל, בנוכחותם של שבעה עשר חברים.

יושב ראש איל"ת, **יצחק ברק**, סקר את פעילות האגודה בשנה החולפת. החידוש המשמעותי ביותר שחל השנה הוא אתר אינטרנט של האגודה, אשר הוקם לאחר שנים רבות בהן הנושא עמד על סדר היום. את האתר הקים **רן ברש**, אשר גילה בכך יוזמה מבורכת. רן עצמו הסביר את מבנה האתר, ואת היתרונות הגלומים בו. אנו שבים ומציעים לחברים לפרסם את שמם ואת תחומי האיסוף שלהם באתר. פרסום כזה דורש הסכמה מפורשת של כל חבר המעוין

בכך. כן הוצע להעלות לאתר דפים מתוך תצוגות של החברים. המגבלה היחידה היא נפח האיכסון (כל עוד האתר יהיה חינמי). האתר כולל כיום את כל פרסומי האגודה. הגליונות הישנים של נושאון נסרקים כעת, ואז יועלו אף הם לאתר. למרבית הצער חסר לנו גליון מספר 3 של נושאונצ'יק. אם לאחד החברים יש את קובץ הPDF של גליון זה נשמח מאוד לקבלו.

מזכיר איל"ת, **יורם לוביאניקר**, דיווח כי בסוף שנת 2015 היו באיל"ת 122 חברים בוגרים וחבר נוער אחד. זוהי עליה של חבר אחד ביחס לשנה שעברה. בכובעו כעורך הביטאונים של האגודה דיווח יורם כי גם בשנה שעברה הופקו כל הביטאונים במועד. עורכי נושאון ישמחו לשמוע תגובות ובקשות. לפני כשנה התקבלה תלונה על כך שהנושאים שנבחרו לחוברות היו שליליים ועגומים (רצח, אסונות וכו'), ולכן השנה אנו מנסים להביא נושאים אופטימיים יותר. זו דוגמא לכך שביקורת יכולה לעזור.

הגזבר, **שלמה וורגן**, הציג את הדו"ח הכספי לשנת 2015. מהדו"ח עולה כי המכירה הפומבית – הכרוכה בעבודה אינסופית – היא פעילות המאזנת את עצמה. שלמה ציין כי חברים רבים קונים ומוכרים חומרים בולאיים במסגרת זו, כך שזהו שירות חשוב לחברים. בשם ועדת הביקורת דיבר היו"ר, **יוחנן מי-רז**. הוא דיווח כי הדו"ח הכספי נבדק ונמצא מדויק, ובעקבות זאת האסיפה אישרה אותו. בהמשך נערך דיון חופשי, ובו הועלה הצורך במציגים חדשים לקראת התערוכה שתתקיים השנה בירושלים.